

IV.

SPIS PTAKÓW

ZEBRANYCH W PÓŁNOCNEM PERU

przez **P. Stolzmann**

w końcu roku 1878 i w pierwszej połowie 1879.

Praca ta jest dalszym ciągiem czterech podobnych spisów, drukowanych w *Proceedings Zoological Society of London*. Pierwszy z nich z roku 1874 p. 501, obejmuje 490 gatunków, zebranych w latach 1870 — 1873. Trzy następne tak samo jak i obecny zawierają gatunki dostarczone Gabinetowi Zoologicznemu Warszawskiemu z okolic północnego Peru przez P. Stolzmann, młodego podróżnika, wysłanego tam w roku 1875 przez hrabiego Konstantego Branickiego, dla prowadzenia dalej eksploracji na rzecz Gabinetu Warszawskiego, tak świetnie przez P. Jelskiego rozpoczętej. Dwie większe wyprawy odbywał p. Stolzmann w towarzystwie p. Jelskiego, ostatnią już sam.

Pierwszą z tych wypraw odbyto na północy przy ujściu rzeki Tumbes, stanowiącej granicę od Equadoru, i z tego ogłoszone były dwa spisy w roku 1877; drugą w różnych miejscowościach okolicy więcej na wschód po-

łożonej w departamencie Cajamana, skąd p. Stolzmann posunął się do Guajango na lewym brzegu Maranonu.

Dwie te wyprawy dodały do liczby gatunków zebranych w środkowym Peru przez p. Jelskiego 156 gatunków, z obecnej zaś liczby takichże gatunków przybywa 20— co dodane do gatunków p. Jelskiego stanowi cyfrę pokazną, 674 gatunków; to jest dużo więcej niż połowa z wykazanych na całej przestrzeni Peru od granic Equadoru do Chili i Boliwii i od górnej Amazony do brzegów Oceanu Spokojnego. Znaczny tu jest procent po raz pierwszy do fauny wprowadzonych, i z tych dużą część stanowią zupełnie nowe (105) gatunki. Exploracya więc panów Jelskiego i Stolzmanna dała blisko dziesiąty procent form dla nauki nowych.

Gatunki w tej liście objęte zebrane są w trzech miejscowościach, blizkich okolic poprzedniego spisu, i mało między sobą oddalonych, lecz tak odmiennych pod względem naturalnych warunków iż każda z nich posiada pewną liczbę ptaków sobie właściwych. Te miejscowości są:

Chepen. Pobrzeże wyniesione na 400 stóp nad powierzchnię Oceanu. Klimat tam suchy jak na całym peruwiańskim pobrzeżu. Tu i owdzie znajdują się zarośla algarrobowe, w blizkości zaś wód obfite wierzby (*Salix Humboldti*).

Cutervo. Sierra wyniesiona na 9,000 stóp nad poziom morza. Największą tam liczbę ptaków zebrano w sąsiednim lesie (Montana de Angurra), położonym między 9,400 i 10,000 stóp wysokości. Las ten obfituje w laury. Pewien gatunek *Loranthus* (*Calina*) i pewien *Berberys* przyciągają kolibry.

Callatate (Quichna). W wysokości zawartej pomiędzy 4,800 i 5,200 stóp. Charakter tej miejscowości odpowiedni jest pobrzeżom, ze znaczną mieszaniną roślin serrańskich. Między charakterystycznymi roślinami można zacytować *Croton*, *Cactus*, *Mimosa*, *Celtis*? *Bombax*.

Tak jak w poprzednim spisie wszystkie gatunki nie objęte w spisach poprzednich, gwiazdką są oznaczone.

T u r d i d a e

1. *Turdus maranonicus* n. sp.

Turdus sp? Tacz. PZS. 1879 p. 221. sp. 2.

Supra cum alis et cauda fusco olivaceus, unicolor; subsus albus, fusco crebre transfasciatus; pectore fulvo lavato, ventre medio subcaudalibusque albis, immaculatis; subalaribus margineque interno remigum fulvescentibus; rostro nigricanti brunneo.

♂ et ♀. Głowa, grzbiet, skrzydła i ogon oliwkowo brunatne, dość ciemne i jednostajne; cały spód biały lekko zafarbowany kolorem płowo-rudawym na piersi, a szarawym na bokach ciała, plamkowany brunatno na gardzieli i upstrzony łuskowatemi grubemi prążkami, tworzącymi prawie nieprzerwane poprzeczne pręgi na piersi i brzuchu, szerokimi po bokach ciała, a węższymi na brzuchu; sam środek brzucha, podbrzusze i pokrywy podogonowe czysto białe; pokrywy podskrzydłowe płowo żółtawe blade; brzeg wewnętrzny lotek mocniej żółtawy. Dziób brunatno czarniawy; nogi brunatne; tęczka ciemno brunatna.

Młody ptak w pierwszym pierzu różni się od starych kreskami rudawymi bardzo cienkimi na środku wszystkich piór wierzchu głowy i pleców, które na piórach łopatkowych ograniczają się na samej tylko stosinie w całej jej długości, i wszystkie te pióra są mniej więcej szeroko obrzeżone ciemniejszym odcieniem od reszty tła; we wszystkich pokrywach skrzydłowych stosina ruda, rozszerzona w końcu w plamę szeroką; wielkie pokrywy obrzeżone w końcu rudawo, co tworzy ciągłą przepaskę

przez skrzydło. Spód ciała tak samo upstrzony jak u starych, lecz ciemne łuskowanie jest grubsze na piersi, a węższe na brzuchu. Dziób brunatny bledszy; nogi rogowe; tęczą ciemno brunatna.

Dł. skrzydła ♂ 120, ogona 97, dzioba 29, skoku 30,
♀ 115, 95, 29, 28 mill.

Jaja zebrane w początku kwietnia podobne są do jaj naszego paszkota (*Turdus viscivorus*); tło ich białe lekko zielonawe, upstrzone grubymi nieregularnymi plamami, i innymi brunatno rudawymi, dość ciemnymi. Wymiary: 28,5—20,2; 28,2—20,2; 18—20,3 mill.

Para ptaków starych i dwa młode z Callacate; stare zebrane 16 i 22 maja, młode 20 i 25 marca 1879 roku. W roku 1878 dostawiony już był ptak młody z Guajango nad Maranonem. Jestto forma oryginalna dla fauny Ameryki południowej, żaden bowiem gatunek tego ładu nie przedstawia podobnej pstrocizny, przypominającej naszego paszkota.

2. *Turdus gigantodes* Cab.

Dwa samce i samica z Cutervo, ubite 13 listopada, 20 grudnia 1878, i 2 stycznia 1879 r.

Tęczą czerwonawo brunatna; obwódka w koło oka żółta, dziób i nogi pomarańczowo czerwone.

Jaje znalezione w pierwszych dniach czerwca jest zielonawe, upstrzone na całej powierzchni rzadkimi nieregularnymi plamkami fioletowo szaremi bladymi, i brunatno rdzawymi dość ciemnymi powierzchownymi; grubszy koniec prawie całkiem zamazany: Wymiary 37,6 — 27,3 mill.

3. *Mimus longicaudatus* Tsch.

Okaz z Cutervo, ubity 19 września 1878 r., zupełnie identyczny i Tumbezańskim, lecz o ile mi się zdaje odmienny od ptaków z okolic Limy.

Troglodytidae.

*4. *Campylorhynchus fasciatus* Sws.

Dwie pary z Callacate, ubite między 14 a 24 maja 1879 r., porównane przez p. Salvin z typem w Muzeum w Cambridge.

Jaja zebrane w maju są tego samego kształtu jak i jaja *C. balteatus* i tak samo białe, lecz mniej lub więcej poprószone punkcikami i plameczkami czerwonymi, bardzo drobnymi i prawie jednostajnie rozmieszczonemi po całej powierzchni; na niektórych jest po kilka plam większych od innych; lecz są i jaja bardzo słabo nakrapiane. Wymiary: 23,2—16; 24,4—15,4; 24—16,2 mill.

Molothrus purpurascens składa niekiedy swe jaja w gniazda tego ptaka.

5. *Thryothorus Sclateri* Tacz. PZS. 1879. p. 222.

Samiec ubity w Callacate dnia 29 marca 1879 r., całkowicie podobny do ptaków typowych z Guajango.

6. *Troglodytes audax* Tsch.

Dwa okazy ubite w Callacate 25 i 27 marca 1879 r. Tęcza ciemno brunatna.

Sylvidae

*7. *Polioptila nigriceps* Baird.

Samiec ubity w Callacate 22 marca 1879 r., według p. Salvina do tego gatunku należący.

Motacillidae

8. *Anthus bogotensis* Scl.

Okaz z Cutervo, zabity w lipcu 1878 r.

Mniotiltidae

*9. *Geothlypis aequinoctialis* (Gm.)

Cztery ptaki stare i młode ubite w Callacate w maju 1879 r. Tęcza ciemno-brunatna.

10. *Geothtipis poliocephala* Baird?

Samiec młody z Chepen, ubity 25 września 1878 r., dużo mniejszy od ptaków z Callacate na wschodnim stoku Andów, i identyczny ze starym samcem z Tumbezu.

11. *Basileuterus nigricristatus* (Lafr.)

Samica zdobyta w Cutervo 4 stycznia 1879.

*12. *Basileuterus trifasciatus* Stolz. MS.

Supra griseo virescens, subtus luteus; capite supra fascia lata mediana grisea, lateralibus utrinque nigricantibus, superciliis latissimis griseo albidis, striga postoculari nigricante notato; gula albida; uropygio viridiori; remigibus rectricibusque fuscis viridi limbatis.

Głowa szarawa, z dwoma na wierzchu bocznymi szerokimi pręgami czarniawymi, aż do karku przedłużonymi, obejmującymi trzecią środkową pręgę równie szeroką szarą lekko żółtawo zafarbowaną; od nasady dzioba ciągnie się przez całą długość głowy szeroka brew szaro biaława, na tyle zaś oka kresa czarniawa; niższa część policzków szara, ciemniejsza od koloru brwi; plecy zielonawo szare, odcień pierwszy zaledwie widoczny na karku, a najzieleńszy na kuprze; gardziel biaława, dalsze części spodu ciała blado żółte, i mniej czyste na piersi, a o wiele żółciejsze na brzuchu; skrzydła czarniawe; pokrywy skrzydłowe szeroko obrzeżone kolorem wierzchnich części; lotki z wązkami obwódkami żółtawymi; obwódka zewnętrzna pierwszej lotki biała; brzeg wewnętrzny wszystkich szeroko biały; pokrywy podskrzydłowe białe; ogon zielonawo szary z wązkiem zieloném obrzeżeniem sterówek; strona spodnia ogona zieleńsza niż wierzchnia. Dziób brunatny o szczytce dolnej bledszej; nogi cieliste; tęczka prawie czarna.

Długość skrzydła 56, ogona 51, dzioba od kąta ust 15, skoku 21 mill.

13. *Setophaga Bairdi* Salv.

Dwie samice z Cutervo, z 6 Listopada i 13 grudnia 1878.

Vireonidae.

14. *Vireosylvia olivacea* (L).

Samiec z Callacate, z 4 kwietnia 1879.

15. *Cyclorhis Contrerasi* Tacz. PZS. 1878 p. 224 tab.

XXI.

Trzy samce z Callacate, z 21 i 30 marca i 26 kwietnia 1879 r. Okazy z téj okolicy mają środkiem wierzchu głowy zielony kolor mniej lub więcej rozprzestrzeniony, co stanowi przejście do *C. virenticeps* Scl.

Hirundinidae.

16. *Atticora cyanoleuca* (Vieil.)

Jeden okaz bez oznaczenia płci zabity w Callacate 22 maja 1879.

*17. *Hirundo leucopygia* Stolz. MS.

Supra nigro virescens, subtus uropygioque sericeo albis, pectore, hypochondriis et uropygio griseo lavatis et fusco subtiliter striatis, alis caudaque nigricantibus, remigibus tertiariis late albo circumscriptis; subalaribus griseis; rostro brevissimo nigro; pedibus nigris, iride fusco brunnea.

Wierzch głowy, wraz z kantarem, po brzeg dolny oka i okolicą uszną, kark i grzbiet czarne z połyskiem metalicznym oliwkowo zielonym; kuper biały lekko szarawo zafarbowany i cienkimi czarniawymi, strychamiznaczony, przez całą długość środka piór przechodzącymi; pokrywy podogonowe szare z ciemnym środkowym płomykiem i białawą obwódką, mniej lub więcej wyraźną. Cały spód jedwabisto biały, gardziel i środek brzucha czysto białe, piersi i boki brzucha lekko pociągnięte szarawym odcieniem i strychowane cienkimi czarniawymi kresami; pokrywy podogonowe czysto białe, z podobnymi ciemnymi liniami przez całą długość środka piór. Skrzy-

dła czarniawe, z bardzo słabym blaskiem metalicznym; lotki trzeciorzędne z szeroką białą końcową obwódką, obrzeżenie lotek drugorzędnych coraz cieńsze; sterówki koloru skrzydeł, obwiedzione bardzo cienką białawą obwódką. Dziób czarny; nogi czarne; tęczą ciemno brunatna.

Samica całkowicie do samca podobna.

Długość skrzydła 92, ogona 49, dzioba od kąta ust 11, od nozdrzy 4, skoku 8 mil.

Jest to forma bardzo pokrewna z *St. albiventris* Bodd lecz o wiele mniejsza, o bardzo krótkim dziobie i odmiennego kształtu z powodu nagłego zeszcuplenia ku końcowi; barwa części wierzchnich bledsza, bez żadnego śladu błękitnego odcienia; brak jej także białej przestrzeni skrzydłowej, i białego koloru przy nasadzie sterówek.

Cztery okazy z Chepen, zebrane we Wrześniu 1878 r.

Coerebidae.

18. *Diglossa albilateralis* Lafr.

Samiec z okolic Cutervo, zdobyty na 9,600 stóp nad poziomem morza, 10 Listopada 1878 r.

19. *Diglossa aterrima* Lafr.

Samica z Cutervo, z dnia 6 Listopada 1878 r.

20. *Diglossa personata* (Fras.).

Para z Cutervo z wysokości 9,600—9,700 stóp, ubita 30 Października i 20 Listopada 1878 r.

* 21. *Conirostrum sitticolor* Lafr.

Dwa stare ptaki, z których jeden samiec a drugi bez oznaczenia płci, zdobyte w Cutervo na wysokości 9,700 stóp, 20 Listopada 1878 i 2 Stycznia 1879 r.

* 22. *Certhiola magnirostris* n. sp.

Trzy okazy z Callacate, zebrane w końcu Marca 1879, identyczne z ptakami z Guajango; tak samo większe od *Certhioli* z pobrzeża peruwiańskiego i zachodnie-

go skłonu Andów; dziób mają tak samo równy długości głowy; lusterko skrzydłowe równie rozwinięte, tak samo jak i smuga brwiowa; barwa części wierzchnich wyraźnie jaśniejsza niż u ptaków z pobrzeża, ze słabym odcieniem zielonawym, nieco słabszym jak u ptaków z Guajango lecz wyraźnym. Widoczna rzecz, że ptaki ze skłonu wschodniego są odmienne od ptaków skłonu zachodniego, i na pierwsze wejrzenie mogą być rozróżnione, zasługują przeto na oddzielenie jako rasa lokalna.

Tanagridae.

23. *Euphonia nigricollis* (Vieil.).

Trzy okazy z Callacate, ubite w końcu Marca; młode zaczynające przybierać odzież starych.

* 24. *Euphonia serrirostris* (Orb.).

Cztery samce i dwie samice z Callacate, zdobyte między 25 Marca po koniec Maja.

Samiec podobny do kajeńskich *E. chlorotica* L., lecz odznacza się od niego kolorem żółtym na spodzie i czole bledszym, siarczysto żółtym, i słabszym połyskiem fioletowym na głowie i karku, niedosięgającym do grzbietu, gdzie zastępuje go połysk szafirowy; prócz tego inaczéj ma skierowane białe brzegi na lotkach skrajnych i jest nieco większy. Samica zupełnie odmienna, środek bowiem piersi i brzucha ma biały, gdy u tamtéj całkowicie jest żółty.

25. *Calliste nigriviridis* (Lafr.). Tacz P. Z. S. 1879, p. 226.

Młody w pierwszym pierzu z Tambillo, ubity w połowie Czerwca.

Pierwsze to upierzenie wiele się różni od ptaków starych. Wierzch głowy aż po zatylek jest czarniawy, lekko upstrzony końcówkami piórek zielonawemi, słabo odznaczonemi; te końcówki daleko obszerniejsze tworzą po bo-

kach szeroką brew rudawo zieloną, coraz więcej rozszerzoną na tyle i rozpostartą na całych bokach szyi; grzbiet jest czarniawy, jednostajny na środku i zielonawo łuskowany na barkówkach; kuper oliwkowo szary zielonawo łuskowany; cały spód płowy, zielonawo upstrzony po bokach szyi, i pociągnięty szarawo na bokach piersi i brzucha. Skrzydła i ogon czarniawe, o lotkach i sterówkach obrzeżonych niebieskawo zielonemi obwódkami; obwódki wielkich pokryw żółtawe na końcu piór, tworząc pręgę w poprzek skrzydła; małe pokrywy oliwkowo słabo obwiedzione. Dziób czarniawy; nogi cieliste.

26. *Poecilothraupis palpebrosa* (Lafr.).

Poecilothraupis lacrymosa Tacz. PZS. 1879. p. 228.

Dwa samce i trzy samice z Cutervo zebrane między 30 Października i 16 Grudnia 1878 r., tak samo jak i samiec z Tambillo ubity 8 Lutego tegoż samego roku, należą do tej formy, a nie do formy środkowego Peru, dostarczonej przez p. Jelskiego w r. 1873 z Maraynioc i Higos. Wszystkie te okazy z północnego Peru mają tak jak ptaki Nowej Grenady wierzch głowy i grzbiet ciemno łupkowy, bez śladu niebieskiego odcienia, albo też bardzo słaby, na niektórych tylko częściach dostrzegalny, gdy przeciwnie ptaki z Peru środkowego mają ten ostatni odcień mocno rozwinięty na tle łupkowem; kolor niebieski kupra ciemniejszy i mniej połyskujący; odcień oliwkowy wyraźny na bokach głowy; plama żółta zaoczna dobrze rozwinięta i żółtość spodu ciała jaśniejsza.

27. *Tanagra coelestis* Spix.

Samiec ubity w Callacate 22 Kwietnia 1879.

28. *Tanagra Darwini* Bp.

Trzy samce z Callacate z Marca i Kwietnia.

Jaja zebrane w końcu Kwietnia są brudno białe, upstrzone na całej przestrzeni nieregularnemi plamami brunatno szaremi blademi, i powierzchownemi czarniawo brunatnemi, o wiele mniej licznemi; te ostatnie są różnych

nieregularnych kształtów, w kroplach grubych lub drobnych, w kresach mniej więcej długich i żyłkach. Skorupa w przeświecaniu zielonawa. Wymiary: 27—18; 27,6—19; 25—18,2 mill.

29. *Pyranga Azarae* Tsch.

Młody samiec przybierający odzież starego, ubity w Callacate 25 Kwietnia 1879 r., ma czerwoność o wiele ciemniejszą niż zwykle.

* 30. *Pyranga rubriceps* Gr.

Para z Cutervo, ubita 13 i 22 Listopada 1878 r.

31. *Nemosia inornata* Tacz. PZS. 1879 p. 228.

Dwa samce z Callacate, z 28 Marca i 3 Kwietnia 1879 roku.

32. *Nemosia ornata* Scl.

Samica z Cutervo, z 30 Stycznia 1879.

Conothraupis Scl. MS.

Rostrum subconicum, tomis medio profunde emarginatis; alae breves, subrotundatae, remigium tertia et quarta omnium longissimis, secunda vix brevior; cauda apice rotundata; pedes debiles; habitus generalis Buarremoni.

* 33. *Conothraupis speculigera* (Gould).

Schistochlamys speculigera Gould. PZS. 1855. p. 69. Scl. PZS. 1856, p. 68.

Diucopsis speculigera Scl. et Salv. Nomencl. Av. Neotr. p. 26.

Nigro coracina; pectore medio, abdomine, speculo alari, maculaque sub nuchae pennis obtecta albis; uropygio hypochondriisques chistaceis; rostro pedibusque nigris; iride rubro brunnea.

Długość całkowita 154, skrzydła 75, ogona 68, dzioba od kąta ust 17, skoku, 21, palca środkowego 22 mill.

♂ ad. Głowa, grzbiet, skrzydła i gardziel czarne z lekkim błękitnawym połyskiem; brzuch, pokrywy podogonowe, podskrzydłowe i obszerne lusterko skrzydłowe białe; to ostatnie 10 mill. długie, złożone z części podsta-

wowej skrajnej chorągiewki pięciu lotek pierwszorzędnych zaczawszy od czwartej do ósmej; kuper i słabizny łupkowo popielate; pokrywy nadogonowe czarne cienko obwiedzione popielatym kolorem; wszystkie pióra zatyłka białe w nasadzie, tworzą wielką plamę całkowicie pokrytą czarnymi końcówkami tych wszystkich piór; po każdej stronie piersi szerokie czarne ramie zachodzi na boki. Dziób czarny, ze szczęką dolną bledszą; nogi czarniawe; tęczą czerwonawo brunatna.

Ptaka ten pod względem ubarwienia bardzo jest podobny do *Lamprospiza melanoleuca* (Vieil.), odznacza się zaraz na pierwszy rzut oka obecnością skrzydłowego lusterka, kolorem dzioba, słabszym o wiele połyskiem na czarnych piórach, i inaczej skierowanymi czarnymi przedłużeniami na piersi. Z budowy najwięcej zbliżony do *Buarremonów*.

Trzy samce z Callacate, ubite 20 i 22 Kwietnia i 24 Maja 1879 r.

34. *Chlorospingus superciliaris* (Lafr.)

Samiec i dwie samice z Cutervo, z 11—27 Listopada 1878 r.

* 35. *Arremon nigriceps* n. sp.

Pileo, loris, genisque et torque collari nigris; superciliis latissimis a rostri usque ad nucham ductis, gulaque candidis; semitorque nuchali cinereo; dorso, scapularibus, uropygio et tectricibus alarum minoribus olivaceo viridibus; alis, caudaque schistaceis; flexura alari flavida; pectore abdomineque albis; hypochondriis cinereis; crisso subcaudalibusque fulvido tinctis. Rostro nigro; pedibus carneis; iride fusco brunneo.

U starego samca cały wierzch głowy aż do zatyłka, kantar, i boki twarzy, równie jak i półobróż gardzielowa czarne; długa brew od nasady dzioba aż na zatyłek przedłużona, coraz więcej ku tyłowi rozszerzona, równie jak gardziel czysto białe; półobróż karkowa, popielata dość

szeroka obejmująca tył i boki szyi; grzbiet, barkówki, małe pokrywy skrzydłowe i kuper pięknego zielono-oliwkowego koloru; skrzydła i ogon łupkowe, lotki pierwszorzędne obrzeżone dość szeroką obwódką jasno-popielatą; brzeg przodu skrzydła blado-żółty; brzeg wewnętrzny lotek szeroko białawy; pokrywy podskrzydłowe białe; pióra podpachowe białe lekko żółtawo zafarbowane; cały spód ciała biały; boki piersi i brzucha popielate; podbrzusze i pokrywy podogonowe lekko płowo zafarbowane. Dziób czarny; nogi cieliste lekko brunatnawo zbrudzone; pazury jasno-rogowe; tęczka ciemno-brunatna.

Długość całkowita 150, skrzydła 78, ogona 65, dzioba od kąta ust 16, skoku 24, palca środkowego z pazurem 19 mill.

Jedyny samiec ubity 17 maja 1879 w Callacate.

* 36. *Buarremon assimilis* (Boiss).

Jedenaście okazów obu płci z Cutervo i Callacate, ubite między 9 grudnia 1878 i 31 maja 1879; tęczka wiśniowo-brunatna.

Jaje znalezione w Callacate w początku kwietnia, jest podługowate, jajowate, prawie matowe, blado-zielone, bez plam. Wymiary: 29—21,5 mill.

37. *Buarremon brunneinucha* (Lafr.).

Samiec z Cutervo, z wysokości 9,700 stóp, ubity 5 grudnia 1879.

38. *Buarremon latinuchus* Du Bus. *B. specularis* Tacz. PZS. 1879, p. 228.

Samiec z Cutervo, zabity 20 grudnia 1878. Okaz ten ma kolor rudy wierzchu głowu mocniej na tyle spłowiały niż okazy z Tambillo.

P. Stolzmann pisze w jednym z ostatnich listów: »Niesłusznie łączone są w jednym rodzaju wszystkie Buarremony, rodzaj ten bowiem obejmuje dwie grupy doskonale się między sobą różniące, nie tylko przez formy zewnętrzne ciała, lecz więcej jeszcze obyczajowo. W grup-

pie której typem jest *B. torquatus* (Orb.) dziób jest dłuższy, ogon stosunkowo krótszy i złożony z więcej rozszerzonych sterówek, nogi silniejsze, co ma związek z ich obyczajami, upierzenie sutsze i więcej zbite i wygładzone, w drugiej grupie ciało jest szczuplejsze, ogon dłuższy, dziób krótszy, i t. p.

»Pierwszej grupy ptaki są ziemne, drugie krzakowe a nawet i drzewne, siadają po krzakach, przeskakują z gałęzi na gałąź, i wylatują często na wysokie drzewa, czego nigdy nie widziałem u pierwszych. Ptaki grupy ziemnej szukają wyłącznie pożywienia na ziemi, głównie rozgrzebując suche liście, które dziobem silnie rozrzucają, i przebywają w największych gąszczach; gdy się często spotyka krzakowe w zaroślach mniej więcej rzadkich. Nie miałem nigdy sposobności obserwowania w naturze żywych *B. tricolor* i *B. Taczanowski* i ze środkowego Peru, lecz pewny jestem że one mają obyczaje wspólne z *B. latinuchus*.

»Śpiew ich jest bardzo odmienny; cienki i bardzo wysoki, podobny do piszczenia lalki gutaperkowej, wydają *B. assimilis* i *brunneinuchus*, gdy tymczasem śpiew *B. latinuchus* podobny jest do śpiewu *Molothrus purpurascens*, który można przyrównać do kanarkowego. Jest jeszcze jedna bardzo ważna różnica dająca się spostrześć przy zdejmowaniu skórek: obciążając *B. brunneinuchus* i *assimilis*, trzeba bardzo ostrożnie postępować oddzielając lotki drugorzędne od kości przedramienia, i nigdy tego nie próbować paznogciem od wielkiego palca, jak się to zwykle robi, lecz trzeba oddzielać nasadę każdego pióra ostrożnie skalpelem, inaczej bowiem wszystkie te lotki wypadną, tak samo jak w kukułkach rodzaju *Piaya*. Z *B. latinuchus* można postępować jak chceć, pióra bowiem mocno się trzymają. Nakoniec jest pewna stałość w ubarwieniu i rozmieszczeniu kolorów w obu gruppach,

jak np. w ptakach ziemnych trzy białe czołowe kreski, kolor oliwkowy grzbietu, biały na spodzie i t. p.«

Na poparcie opinii P. Stolzmana znajduje się krótka wzmianka w podróży D'Orbigny'ego p. 284, gdzie powiedziano pod *B. rufinuchus*: «Przebywa zawsze w najgęstszych zaroślach wąwozów, daleko od zabudowań, mało bojaźliwa, żyje samotnie, *nigdy na ziemię nie schodząc*, przeskakuje ciągle z gałęzi na gałąź,» etc. Wszystkie te właściwości wystarczają dla rodzajowego rozdzielienia tych dwóch grupp, i pomieszczenia ptaków krzakowych w rodzaju *Carenochrous* Scl. W rodzaju zaś *Buarremon* zostaną tylko *B. torquatus* (Lafr. et Orb.), *assimilis* (Boiss.), *brunneinuchus* (Lafr.), *inornatus* Scl. *virenticeps* Bp, a może i *chrysopogon* Bp.

39. *Saltator albicollis* Vieil.

Stara samica z Chepen ubita 19 września 1878, i cztery okazy mocno strychowane na spodzie ciała z Callacate, ubite pomiędzy 26 marca aż do końca maja 1879. Tęcza u starych szaro niebieskawa; u innych szara.

Jaja zebrane w początku kwietnia są jajowate, podługne, o tle zielono-niebieskawem, mocniejszym niż na jajach *S. laticlavius*, i ozdobione w grubym końcu obręczką utworzoną z czarnych żyłek mniej lub więcej subtelnych i pokręconych w różnych kierunkach i kilku punktów. Wymiary 29—19; 26, 8—17 mill.

40. *Saltator laticlavius* Scl. de Salv.

Jaja zebrane w Cutervo w początku lutego, są jajowate, podługne, o tle blado - niebieskawe - zielonem, upstrzone przy grubym końcu kilkoma grubymi żyłkami i kreskami, i kilkoma kropkami czarnymi. Wymiary 30—20 mill.

* *Chlorospingus Berlepschi* n. sp.

Supra olivaceo griseus, pileo nuchaque plumbeo cinereis; loris regione ophthalmica et parotica nigris; subtus fulvus, gula cum pectore subcaudalibusque rufis; hypo-

chondriis griseo lavatis; alis fuscis olivaceo fimbriatis, cauda subrufescente; subalaribus margineque interno remigum fulvis.

Stara samica. Płaszcz szary, lekko oliwkowy; wierzch głowy aż do zatyłka ołowiasto-popielaty; boki głowy, to jest kantar, okolica oczów, uszów i spód twarzy czarne; gardziel, wierzch piersi i pokrywy podogonowe pięknego rudego koloru, środek brzucha szeroko rudawo-płowy; boki pociągnięte szaro-oliwkowym kolorem. Skrzydła ciemno-szare, o małych pokrywach popielatych: lotki pierwszorzędne obrzeżone oliwkowo-żółtawą obwódką, brzegi drugorzędnych, trzeciorzędnych i wielkich pokryw są barwy wierzchnich części ciała; ogon rudawo-szary z brzegami sterówek jaśniejszemi, strona spodnia ogona bledsza; pokrywy podskrzydłowe i brzeg chorągiewki wewnętrznej lotek płowe, koloru brzucha. Dziób czarniawy; nogi cieliste; tęczka ciemno-brunatna.

Długość skrzydła 69, ogona 61, dzioba od kąta ust 13,5, skoku 20 mill.

Ropaybamba w środkowym Peru (Jelski 1872).

Jest to forma blizka z *Ch. castaneicollis*, lecz doskonale odróżniona popielatą barwą wierzchu głowy, zupełnym brakiem brwi białej, odmiennym odcieniem gardła i pokryw podogonowych od koloru brzucha; kolor płowy na pokrywach skrzydłowych i brzegu wewnętrznym lotek, zamiast białego; odmienna barwa sterówek; dziób krótszy, i t. p.

Nowy ten gatunek dedykuję hrabiemu Berlepsch, w dowód wdzięczności za łaskawy udział w porównaniu wielu peruwiańskich gatunków z blizkimi formami amerykańskimi, znajdującymi się w jego bogatym zbiorze.

Ponieważ ten gatunek nie należy dotąd do fauny okolicy będącej przedmiotem niniejszego opisu, umieszczam opis jego bez numeru.

Fringillidae.

41. *Pheucticus chrysogaster* (Less.) Tsch. Faun. Peru. p. 222.

Pheucticus chrysopeplus Tacz. PZS. 1874. p. 519.

Para zdobyta w Callacate 5 i 18 Kwietnia 1879; tęcza ciemno brunatna.

42 *Spermophila simplex* Tacz. PZS. 1874 r. p. 132 et 519.

Sześć samców zebranych w Callacate między 25 Marca i 25 Kwietnia 1879 r.

43. *Spermophila obscura* Tacz. PZS. 1874. p. 519.

Dwa samce i samica z Callacate, z 31 Marca, 5 i 18 Kwietnia 1879 r.

Samica niczém nie odznacza się od samca, jest tylko nieco mniejsza, (skrzydło złożone 53, ogon 40 mill.); samce są także cokolwiek mniejsze od okazu z Paltaypampa (skrzydło 54—55 mill. długie). Szczęka górna u wszystkich brunatna, dolna żółta.

44. *Spemophila gutturalis* (Licht.)

Samiec stary, dwa młode samce i samica ubite w Callacate między 31 Marca i końcem Maja.

45. *Camarhynchus cinareus* (Lafr.)

Samiec ubity w Chepen 27 Września 1878.

46. *Volatinia jacarina* (L.)

Dwa samce z Callacate z 16 i 31 Maja 1879 r.

47. *Phrygilus Gayi* (Eyd. et Gerv.)

Dwa samce z Cutervo z 24 Grudnia i 12 Stycznia 1879.

48. *Catamenia inornata* (Lafr.)

Dwa samce i młody z Cutervo, z 30 Grudnia i młody z Tambillo ubity w Lipcu.

49. *Zonotrichia pileata* (Bodd)

Samica z Cutervo z 14 Stycznia 1879.

50. *Chrysomitris columbiana* (Lafr.)
Pięć okazów obu płci z Callacate, zebrane między 29
Marca i 12 Maja 1879.
51. *Chrysomitris capitalis* Cab.
Samiec z Cutervo, z 14 Stycznia 1879 r.
52. *Sycalis flaveola* (L.)
Para z Callacate na 4,800 stóp wysokości, ubita 21
Marca i 3 Kwietnia 1879.

Icteridae.

53. *Icterus mesomelas* Wagl.
Stary samiec i ptak młody z Callacate, z 24 Marca
i 23 Kwietnia 1879.
54. *Trupialis loyca* (Molina).
Dwa samce z Cutervo, z 14 Stycznia i 15 Lutego
1879 r.
55. *Molothrus purpurascens* (Hahn.)
Dwa samce i samica z Callacate, ubite w początku
Kwietnia 1879. Tęcza ciemno brunatna.

Tyrannidae.

56. *Ochthodiaeta fumigata* (Boiss.)
Samiec i dwie samice z Cutervo na 9600—9800 stóp
ubite w Listopadzie i Grudniu 1878. Tęcza ciemno bru-
natna.
57. *Ochthoaecca fumicolor* Scl.
Samica z Cutervo na 9600 stóp, ubita 27 Listopada
1878. Tęcza ciemno brunatna.
58. *Ochthoaecca leucometopa* Scl et Salv. PZS. 1877.
p. 19.
O leucophrys Tacz. PZS. 1874. p. 533.
Samica z Cutervo ubita 4 Stycznia 1879.
59. *Ochthoaecca Lessoni* Scl.
Samica z Cutervo, z 30 Października 1878.

60. *Ochthoaecca stictoptera* (Scl.)

Dwie samice i samiec z Cutervo, na 9600 stóp, ubite między 11 Listopada 1878 i 7 Stycznia 1879 r. Tęcza ciemno brunatna.

* 61. *Ochthoaecca rufimarginata* (Lawr.)

Samiec i dwie samice z Cutervo na 9700—9800 stóp, ubite 31 Października, 15 i 18 Listopada 1878. Tęcza ciemno brunatna.

62. *Todirostrum cinereum* (L.)

Samiec z Callacate, z 30 Marca 1879 r. Tęcza biała.

63. *Euscarthmus fulviceps* Scl.

Samiec i dwie samice ubite w Chepen i Callacate 26 Września 1878 r., i 28 Marca 1879 r. Tęcza ciemno brunatna.

64. *Anaeretes parulus* (Kittl.)

Jeden okaz z Cutervo, z 27 Listopada 1878. Tęcza żółtawo biała.

65. *Phyllomyias tumbezana* Tacz.

Samica z Chepen z 27 Września 1878.

66. *Ornithion imberbe* Scl.

Dwa samce z Callacate, z 5 i 6 Kwietnia 1879.

67. *Tyranniscus nigricapillus* (Lafr.)

Trzy okazy z Cutervo ubite w Listopadzie 1879 r. Tęcza ciemno brunatna.

68. *Elainea leucospodia* Tacz. PZS. 1877 p. 325.

Pięć samic ubitych w Chepen we Wrześniu 1878.

69. *Elainea obscura* (Lafr. et Orb.)

Młody ptak z Callacate, z 18 Maja 1879.

70. *Myiodynastes atrifrons* Scl.

Samiec z Chepen, z 23 Września 1878 r. Tęcza ciemno brunatna.

71. *Myiobius rufescens* Salv.

Para z Chepen, z 23 i 26 Września 1878 r. Tęcza ciemno brunatna.

72. *Myiobius crypterythrus* Scl.

Trzy samce i samica z Callacate, z 21 Marca i 3 Kwietnia 1879 r.

73. *Pyrocephalus rubineus* (Bodd.)

Cztery okazy z Callacate, ubite między 21 Marca i 3 Kwietnia 1879.

*74. *Contopus punensis* Lawr.

Cztery okazy z Callacate, bite w Kwietniu i Maju 1879 r.

75. *Myiarchus nigriceps* Scl.

Trzy samce z Cutervo i Callacate, bite w Grudniu 1878 r. w Marcu i Kwietniu 1879 r.

76. *Myiarchus semirufus* Scl. PZS. 1878 r. p. 148. tb. XI.

Dwa samce i samica z Chepen, bite w Sierpniu 1878. Samica niczem się nie różni od samca, jest tylko nieco mniejsza, skrzydła ma o 3 mill. krótsze.

Cotingidae.

77. *Pachyrhamphus albogriseus* (Scl.)

Dwa samce z Callacate, z 20 i 25 Kwietnia 1879 r.

78. *Heliochera rubrocrinata* (Lafr. et Orb.)

Dwa samce z Cutervo, bite 31 Października i 30 Grudnia 1878 r.

Dendrocolaptidae.

79. *Geositta tenuirostris* (Lafr. et Orb.)

Trzy samce bite 12 i 4 Stycznia 1879 r. w Cutervo. Tęcza ciemno brunatna.

80. *Upucerthia serrana* Tacz. PZS. 1874 p. 525.

Samiec z Cutervo na 9000 stóp, z 30 Grudnia 1878.

81. *Synallaxis antisiensis* Scl.

Dwie samice z Cutervo, z 20 Grudnia 1878, i 12 Lutego 1879 r.

* 82. *Synallaxis fruticola* Tacz. PZS. 1879 p.

S. frontalis Tacz. (nec Pelz.) PZS. 1878 p. 230

Samiec z Callacate z 13 Grudnia 1878 r.

83. *Placelodorus frontalis* (Licht.)

Okaz z Callacate, z 13 Grudnia 1878.

Jaja zebrane w Kwietniu, Maju i Czerwcu są jajowate o skorupie matowej i szorstkiej czysto białe. Wymiary 23—16, 3; 22—16, 3 mill.

84. *Pseudocolaptes Boissonneauti* (Lafr.)

Samiec i dwie samice z Cutervo, na 9600—9700 stóp, bite 9 Maja 1879, 12 i 18 Listopada 1878. Tęcza ciemno brunatna.

85. *Margarornis squammigera* (Lafr. et Orb.)

Trzy okazy z Cutervo na 9800 stóp, z 20 Listopada 1878 r.

86. *Picolaptes lacrymiger* Lafr

Samica z Cutervo na 9600 stóp, z 20 Listopada 1878

Formicariidae

87. *Thamnophilus albinuchalis* Scl.

Samica z Callacate, z 24 Kwietnia 1879.

* 88. *Thamnophilus subfasciatus* Scl. et Salv. PZS. 1876 p. 357 tb. XXXIII.

Samiec z Cutervo, na 9100 stóp, z 11 Listopada 1878. Tęcza brunatna bardzo blada.

* 89. *Grallaria ruficapilla* Lafr.

Dwie pary z Cutervo i Callacate, bite w Grudniu 1878, w Kwietniu i w Maju 1879, porównane z okazami z Medellin i Antioqui przedstawiają z nimi pewne różnice; mają dziób widocznie dłuższy, ogólne ubarwienie bledsze, a szczególnie na głowie, o kolorze rudym bledszym i mniej czystym na wierzchu, i nie zachodzącym tak daleko na boki twarzy i na tył karku; kantar i boki czoła są białe z końcami piór czarnymi, cała część przodowa twarzy jest tegoż samego koloru, czarniawo upstrzona, otaczając prawie całkowicie oko; okolica uszna brunatno ruda i mniej lub więcej biaława w niższej części; barwa grzbietu bledsza, tło spodu ciała zafarbowane płowo, lek-

ko lecz wyraźnie, strychy białe kuprowe mocniej rozwinięte, szczególnie u samca. Tęcza brunatna bardzo ciemna.

Długość skrzydła ♂ 104, ogona 67, dzioba od nozdrzy 17, skuku 52, palca środk. z pazurcem 34 mill.
 ♀ 99, 62, 16, 54, 36

Prawdopodobnie jest to lokalna rasa zamieszkująca tę okolicę, interesującą więc rzeczą będzie bliższe zbadanie tej formy i oznaczenie jej rozmieszczenia.

Jaja znalezione w połowie Kwietnia i w końcu Maja są krótkie, o powierzchni prawie matowej, niebieskawo zielonej bladej i jednostajnej. Wymiary: 30,6—25,2; 29—25; 29—24 mill.

Pteroptochidae

* 90. *Scytalopus magellanicus* (Lath).

Trzy samce i młoda samica z Cutervo, ubite między 18 Listopada i 9 grudnia, na wysokości 9800 stóp. Tęcza ciemno brunatna.

Trochilidae.

* 91. *Phaethornis griseigularis* Gould. (teste Gouldo).

Trzy samce zebrane w Callacate w Marcu i w Maju 1879, zupełnie zgodne z opisem P. Deslongchamps w Catalogue descriptif des oiseaux du Musée de Caen. p. 71.

92. *Lafresnaya Gayi* (Bourc et Muls.)

Samiec stary i młody z Cutervo na 9700 stóp, zebrane 25 i 29 Listopada 1878 r.

* 93. *Florisuga mellivora* (L.)

Dwa samce z Callacate, z 20 Kwietnia 1879 r

94. *Petasophora anais* (Less.)

Samica z Callacate z 21 Kwietnia 1879.

95. *Panoplitus Mathewsi* (Bourc.)

Trzy samce i samica z Cutervo i z Callacate, na 9700 stóp. zebrane w Listopadzie, Marcu i Kwietniu 1878.

96. *Pterophanes Temmincki* (Boiss.)

Okaz bez oznaczenia płci z Cutervo, na 9700 stóp, z 6 Listopada 1878.

97. *Docimastes ensiferus* (Boiss.)

Dwa samce ubite w Cutervo na 10000 stóp wysoko, 31 Października i 29 Listopada 1878 r.

* 98. *Diphlogaena Warszewiczi* (Reichb.) *D. aurora* Gould.

Rostrum nigrum, rectum, subcylindricum, dimidia parte corporis longius; Capite triangulari, supra usque ad nucham squamoso, splendidissime viridi, coeruleo aureoque micante; mento, gula, lateribus capitis pectoreque viridibus squamulosis, splendidis; nucha nigricante; dorso, cauda profunde emarginata, abdomine subcaudalibusque cinnamomeo rufis, unicoloribus, apice brunnescentibus

♂ Dziób czarny, prosty, cylindryczny prawie do końca, gdzie jest nagle zaostroszony; dłuższy od połowy ciała. Głowa trójkątna, ozdobiona z wierzchu aż do zatylka tarczą z piór łuskowatych coraz dłuższych na tyle, metaliczno zielonych bardzo błyszczących, przechodzących pod pewnem nachyleniem światła w złoty i miedzisty odblask na brzegu tylnym tarczy, a w innym kierunku w szafirowo niebieski na całej powierzchni, mniej więcej fioletowy w innym nachyleniu, szczególnie patrząc z tyłu ku przodowi; niektóre posiadają prócz tego w środku tylnej części tej czarczy kępkę kilku piórek szafirowych bardzo świetnych. Podbródek, gardziel i boki głowy pokryte piórami zielonemi łuskowatemi zmieniającemi się w błękit, prawie tak świetnymi jak na wierzchu głowy; piersi i boki karku zielone lecz mniej świetne; tylna strona karku sadzowato czarniawa matowa; w końcu tylnym oka mała plamka biała. Reszta, a mianowicie: cały grzbiet, kuper, ogon głęboko wycięty, brzuch, podogonie, pokrywy podskrzydłowe i skrzydła cynamonowo rude, prawie jednolite, prócz części spodnich ciała nieco bledszych;

lotki zakończone brunatno, z lekkim brązowym połyskiem coraz więcej ku brzegowi skrzydła, tak, że na pierwszej zostaje tylko brzeg zewnętrzny rudy w całej długości pióra; wielkie i średnie pokrywy skrzydłowe szeroko zakończone zielonawo-czarną plamą. Nogi brunatne; skok okryty białawymi piórkami; tęcza prawie czarna.

♀ Na wierzchu kolor mniej czysty, bledszy na spodzie, przód twarzy ma rudy; cały wierzch głowy wraz z zatyłkiem i tylną stroną karku okryte piórami ciemno szaremi w nasadzie, następnie zielonemi mało błyszczącemi, i zakończone obwódką rudą, wyraźną pod pewnem nachyleniem światła; gardziel, górna część piersi i boki karku tak samo ubarwione lecz szare nasady bledsze, zieloność cokolwiek świetniejsza i obwódki rude wyraźniejsze. Skrzydła i ogon jak u samca i w tem tylko odmienne, że wielkie i średnie pokrywy skrzydłowe pierwszorzędne są zielonawo czarne całkowicie, tworząc jedną wielką plamę zamiast dwóch samca; podbrzusze białawe. Połowa nasadowa szczęki dolnej cielistą, przechodzącą stopniowo w brunatny ku czarnemu końcowi.

Długość całkowita ♂ 130, dzioba 32, skrzydła 82, ogona 53, głębokość wycięcia ogonowego 16 mil.

♀ 125, 32, 72, 48, 18

Cztery samce stare i samica z Cutervo na 9600—9700 stóp wysoko. zebrane w Listopadzie, Grudniu i Maju.

99. *Heliotrypha viola* (Gould.)

Samiec i dwie samice z Cutervo, bite w Listopadzie, Grudniu i Maju.

* 100. *Heliotrypha micraster* (Gould.)

Siedm samców i cztery samice z Cutervo, na 9600—9800 stóp, zebrane w Listopadzie, Grudniu i Styczniu.

Samce w najświetniejszym upierzeniu mają tarczę gardzielową czerwono ognistą bardzo wspaniałą, podobną do cygara mocno rozżarzonego, zmieniającą się w innym kierunku światła w żółtą, pomarańczową, a następnie w bladą zieloną gdy się ją widzi z tyłu ku przodowi; tar-

cza ta jest sztywniejsza niż w innych gatunkach. Tarczka czołowa zielona mała, mniejsza niż u *H. viola*. Podbródek czarny matowy z paskiem fioletowym na granicy czerwonej tarczy. Bronzowo-zielony kolor wierzchnich części ma więcej brązowego odcienia na głowie, niż na grzbiecie, i więcej jeszcze na kuprze i pokrywach ogonowych. Środek brzucha rudawo płowy-zielono plamisty; piórka łydkowe rude. Wszystkie okazy mają plamę zaoczną białą wyraźną.

Samica do samca podobna i głównie się odznacza plamą gardzielową cokolwiek mniejszą i cokolwiek mniej świetną; podbródek ma białawy o nazadzie piórek szaręj; środek brzucha szeroko isabellowo płowy; piórka łydkowe tegoż samego odcienia; zieloność części wierzchnich jaśniejszą i mniej brązową na głowie i więcej jeszcze na kuprze; dwie środkowe sterówki tak zielone jak kuper; sterówki skrajne i pośrednie zakończone cienką obwódką szaro-białawą.

Długość skrzydła ♂ 66, ogona 42, dzioba 19, głębokość wycięcia ogona 7 mill.
 ♀ 59—62, 39, 19, 5

101. *Chaetocercus bombus* Gould.

Para z Callacate, ubita 6 i 22 Kwietnia 1879.

102. *Thaumastura cora* (Less).

Samiec w przejściowém pierzu z Chepen, ubity 19 Września 1878.

103. *Myrtis fanny* (Less).

Samiec i dwie samice z Callacate, z Kwietnia 1879.

104. *Lesbia gracilis* Gould. Tacz. PZS 1879 p. 238.

Dwa stare samce i samica z Cutervo, bite w Grudniu i w Maju.

P. Elliot w ostatniej swój pracy o kolibrach, *Classification and Synopsis of the Trochilidae* 1879, złączył tę formę z *L. Gouldi*. Porównanie dwóch starych samców tej ostatniej przesyłki z ptakami z Columbii doprowadziły mnie do zupełnie innej opinii. Widzę główną różnicę

w kolorze ogona, a szczególnie dwóch skrajnych sterówek, które w naszych okazach peruwiańskich są mocnej, prawie aksamitnej czarności, z bardzo słabym połyskiem niebieskawym; zaledwie widocznym w pewnym kierunku światła, gdy w L. Gouldi ta sterówka ma połysk zielony w całej prawie swjej długości; końcowa zielona plama świetna jest mniejsza a nadewszystko mniej szeroka; obrzeżenie szarobiaławe jest jaśniejsze u ptaków peruwiańskich i dłuższe o 5—7 millimetrów od końca następnej sterówki, gdy u L. Gouldi barwa ta nie wymija ich; strona spodnia ogona fioletowa prawie w całej długości u ptaków peruwiańskich, gdy barwa ta nie przechodzi po za koniec następnych sterówek u ptaków kolumbijskich. Sterówki drugiej pary są czarne aż do końca następnych, gdy u L. Gouldi zieloność rozciąga się dalej. Ptaki w odzieży przejściowej przedstawiają tę samą różnicę w ubarwieniu ogona. Zieloność na ciele u ptaków peruwiańskich jest mniej czysta, to jest więcej na złotawą przechodząca. Pokrywy podogonowe zielone w środku, z szeroką obwódką płowo izabellową.

105. *Ramphomicron ruficeps* (Gr.).

Trzy samce i dwie samice z Cutervo, zebrane w Grudniu, Styczniu i Maju.

Smuga gardłowa samców jest świetnie zielona w połowie wyższej, od połowy zaś przechodzi stopniowo w złoty a następnie w miedzisty końcowy.

Samice nie mają popielatego na spodzie, mają gardło jasno rude, posiane grubemi zielonemi punktami; piersi płowo rudawe; środek brzucha białawy, zafarbowany płowo izabellowym odcieniem.

107. *Ramphomicron microrhynchus* (Boiss.)

Pięć samców z Cutervo, na 9000 stóp wysoko, z Października i Grudnia 1878.

106. *Metallura smaragdinicollis* (Orb. et Lafr.).

Siedem samców w najrozmaitszem ubarwieniu z Cu-

tervo, na 9600—9800 stóp, zebrane w Listopadze i Grudniu.

108. *Adelomyia melanogenys* (Fras.).

Samiec z Cutervo zabity 25 Listopada 1878.

109. *Aglaeactis cupripennis* var. *parvula* Gould.

Kilkanaście okazów obu płci z Cutervo, zebranych między 22 Listopada i 12 Lutego. Znacznie mniejszy od *A. cupripennis* z Kolumbii i różni się głównie dziobem o wiele krótszym.

Samiec ma pręgę rudą przerwana na karku; niższa część grzbietu jest fioletowo czerwona, bardzo świetna, coraz jaśniejsza na kuprze i stopniowo przechodząca w żółty na tyle kupra i na jasno zielony na pokrywach ogonowych, zmieniający się w niebieskawy pod pewnem nachyleniem światła. Sterówki szerszej brązowe na końcu niż u ptaków kolumbijskich, o rudym kolorze stosiny mniejszą przestrzeń zajmującym.

Stare samice mają rudy kołnierz nieprzerwany; niższą część grzbietu i kuper podobny do samca, lecz o barwach cokolwiek mniej świetnych, mniej rozpostartych na boki, i nie tyle czystych z powodu ciemnego koloru lub rudawego przebijającego się od nasady piór przez świetne końcówki.

Młode samice mają tylko pokrywy ogonowe świetne, lecz różowe w miejscu zielonych.

Długość skrzydła	♂ 82,	ogona 45,	dzioba od kąta ust 20
	♀ 75—77,	43	19 mill.

110. *Uranomitra cyanicollis* (Gould.) Elliot. Class. and. Syn. Troch. p. 198.

Leucolia Pelzelni Tacz. PZS. 1879 p. 239 ♀

Samica różni się od samca zupełnym brakiem błękitu na głowie i zatyłku, zastąpionym barwą zieloną, a popielatą na czole, prócz tego jest zupełnie do niego podobna, ma nawet boki karku tak samo poplamione świetnym zielononiebieskawym blaskiem, lecz mniej gęsto, szczególnie na

usznęj okolicy; zieloność wierzchu ciała cokolwiek więcej miedzistą, tak samo jak i sterówek środkowych; koniec sterówek skrajnych i pośrednich jaśniejszy szary bez metalicznego połysku Wielkość prawie ta sama. Kilkanaście okazów obu płci z Callacate, zebrane w Marcu, Kwietniu i Maju.

111. *Thaumatias Taczanowskii* Scl. PZS. 1879 p. 145.

Sześć samców i pięć samic z Callacate, zebranych w tym samym czasie co i poprzedzające.

Samica zupełnie do samca podobna i przedstawia nawet też same wymiary.

112. *Amazilia leucophaea* Reichb.

Para z Callacate z 12 Marca i 13 Maja 1879.

Między różnemi postrzeżeniami nad kolibrami komunikowanemi mi przez P. Stolzmanną, powiedziano, że często zauważył, że niektóre gatunki mają zwyczaj czepiania się pni drzewnych i grubych gałęzi, tak samo jak dzięcioły, używając tak samo ogona dla oparcia się o ich powierzchnię. Zostając w tém położeniu, mniej więcej długo, zagłębiają dziób w szpary grubej kory, zapewne w celu wybierania kryjących się tam owadów i gąsienic. Widział on, jak *Aglæactis parvula* przyczepiony tym sposobem do grubej gałęzi, odbywał podobne poszukiwanie w głębokim dziuplu.

Steatornitidae.

113. *Steatornis caripensis* Humb.

Kilka okazów z groty Ninabamba, ubite 4 Lipca 1879. Grota ta leży w departamencie Cajamarca, prowincyi Chota, powiecie Santa Cruz, na zachodnim stoku Kordyliarów. Wysokość na 7,100 nad poziom morza, lecz sama grota jest niżej, na jakie 6700. Dnem groty przebiega rzeka Chancáy, biorąca nazwę Rio de Lambayaque przy

ujściu; jest ona jedną z największych rzek peruwiańskich wpadających do Pacyfiku.

W ich kanale pokarmowym znajdowały się owoce należące przynajmniej do trzech gatunków rodzaju *Nectandria* według P. Raimondiego, owocami temi głównie się żywią i pestki prawie nietknięte z odchodami wyrzucają. Niektóre z tych pestek kielkują na dnie groty.

Picidae.

114. *Chloronerpes callonatus* (Waterh.).

Para ubita w Chepen 25 i 26 Września 1878. Oba te okazy są tak samo szaro falowane na spodzie ciała jak i ptaki z Tumbezu.

115. *Chloronerpes fumigatus* (Laf. et Orb.).

Trzy samice z Callacate i Cutervo z 9 Grudnia 1878 i 31 Marca 1879. Tęcza ciemno brunatna.

116. *Chrysoptilus atricollis* (Malh.).

Stary samiec z Callacate z 25 Kwietnia 1879. Tęcza brunatno wiśniowa ciemna; młody z Cutervo ubity w Lutym 1879.

Młody w pierwszym pierzu tém się różni od starego, że wszystkie ołowiaste piórka na wierzchu głowy zakończone są czerwoną końcówką, tworząc upstrzenie, lecz tła niezakrywając; czerwoność zatyłka jest bledsza i wpadająca w żółtawy odcień; jasne pręgi grzbietowe są brudniejsze oliwkowe, a jasne piersiowe mniej czyste; środek brzucha czarniawo plamisty.

117. *Hypoxanthus brevirostris* Tacz.

Młody samiec w pierwszym pierzu zmieniający ubarwienie, ubity w Cutervo 4 Stycznia 1879, mało się różni od starych i głównie czerwonością mniej mocną i mniej jednostajną na wierzchu ciała, szczególnie na głowie, gdzie czarne prążki poprzedzające na każdym piórze czerwoną końcówkę tworzą poprzeczne pręgowanie; czarna smuga coraz więcej rozszerzona na tyle ogranicza z obu stron

czerwoność wierzchu głowy; żółtość spodu ciała jest dużo bledsza i mniej czysta. Tęcza brunatno wiśniowa ciemna.

118. *Colaptes Stolzmanni* n. sp.

Pileo mystacibusque cinereo schistaceis; loris, genis, gula pectoreque pallide cinnamomeis; collo infero nigro subtiliter translineato; dorso alisque brunneo fulvoque transfasciatis; abdomine, uropygio, subalaribusque flavis; cauda nigricante rectricibus externis flavido transfasciatis; scapis remigum totis rectricumque basi luteis.

♂ Wierzch głowy i wąsy uzdowe łupkowo popielate, sam koniec tych ostatnich czerwony na bardzo małej przestrzeni; uzdy, okolica oczna, boki głowy, równie jak szyi i gardziel jasno cynamonowo rude, przechodzące w żółtość żółtkową mniej więcej wyraźną na brzuchu i pokrywach podogonowych; połowa niższa gardzieli upstrzona kilkunasoma poprzecznymi czarnymi liniami. Plecy i skrzydła ciemno brunatne, w poprzek przegowane licznymi płowymi rudawymi paskami, o połowę cieńszymi od ciemnych; kuper i pokrywy ogonowe koloru brzucha; najdłuższe pokrywy upstrzone kilkoma czarnymi prążkami. Lotki ciemno brunatne, o żółtej stosinie; kilka kres płowych na skrajnej chorągiewce; brzeg wewnętrzny szeroko żółty u pierwszorzędných do połowy długości, a przegowany do końca u drugorzędnych; pokrywy podskrzydłowe żółte. Ogon oliwkowo czarny z wierzchu, a czarny od spodu, z nasadą wszystkich sterówek mniej więcej żółtawą i żółtą stosiną; skrajne nieregularnie przegowane rudawo na stronie wierzchniej, i mocno żółtawo zafarbowane na spodniej. Dziób ołwiasty, ciemniejszy na końcu; nogi żółtawe; pazury żółtawe po bokach, a ciemno rogowe na wierzchu; tęcza cytrynowo żółta.

♀ Samica różni się tylko brakiem czerwoności na końcu licobrodów.

Młody ptak w pierwszym pierzu podobny do starych i różni się tylko kolorem łupkowym wierzchu głowy mniej

czystym; cynamonowy kolor boków twarzy i szyi bledszy i mniej czysty; pręgi grzbietowe jasne mniej czyste i przejęte szarawym odcieniem; końce lotek płowo obwiedzione; pierwsza i druga sterówki żółtawo pręgowane; koniec dzioba biały; tęczą popielata.

Długość skrzydła	♂	178,	ogona	135,	dzioba	56,	skoku	32 mill.
	♀	178,	130,	58,	32			
	+							

Forma podobna lecz doskonale odróżniona od *C. rupicola* (Orb.), większa, dziób dłuższy, pręgi jasne plecowe ciętsze i ciemniejsze, barwa spodu zupełnie odmienna a mianowicie w tém, że boki głowy z szyją i wyższą częścią piersi są innéj barwy niż brzuch i kuper; poprzeczne kreskowanie gardzieli zamiast okrągłych plam; u samca czerwoność inaczéj rozłożona. Młode są także niepodobne, prócz różnic wspólnych ze starymi młode *C. rupicola* mają czerwoność na zatyłku, gdy u tego nowego gatunku nie ma jéj wcale; pióra łupkowe na wierzchu głowy są odcienienia wyraźnie upstrzonego kreskami ciemniejszymi i mniej więcéj płowemi.

Jaja znalezione w Lutym mają połysk tak mocny jak jaja *Gecinus viridis*; wymiary 32,8—24,3; 32,8—24,5 mill.

Stary samiec i cztery samice z Cutervo zebrane między 17 Grudnia 1878 i 12 Stycznia 1879, młody wzięty z gniazda 7 Stycznia.

Trogonidae.

119. *Trogon collaris* Vieil.

Samiec ubity w Cutervo na wysokości 9,900 sóp, 15 Listopada 1878. Tęczą ciemno brunatna; obwódka powiek koralowa; dziób pomarańczowy.

Cuculidae.

* 120. *Diplopterus naevius* Gm.

Trzy samce i ptak młody z Callacate, bite w ost. tnic

dniach Marca i w końcu Kwietnia 1879. Tęcza orzechowo brunatna jasna u starych; szara u młodych.

121. *Crotophaga sulcirostris* Sws.

Jaja z Cutervo.

Psittacidae.

122. *Conurus mitratus* Tsch.

Okaz z Cutervo na 10,000 stóp, ubity 11 Grudnia 1878. Tęcza złożona z dwóch obrączek, z których zewnętrzna brudno żółta jasna, a wewnętrzna blado szara.

123. *Bolborhynchus aurifrons* (Less).

Samiec zabity w Callacate 22 Maja 1879. Tęcza ciemno brunatna. Cały spód u tego okazu zielony, z wyjątkiem kęпки z kilku piórek żółtych po bokach piersi, gdy u samców z okolic Limy piersi i brzuch są szeroko żółte.

124. *Psittacula coelestis* (Less.).

Samiec z Chepen, z 23 Września 1878. Tęcza ciemno brunatna.

Alcedinidae.

125. *Ceryle Cabanisi* Tsch.

Samiec ubity we Wrześniu 1878 w Chepen. Tęcza ciemno brunatna.

Strigidae.

126. *Bubo magellanicus* Gm.

Samica z Cutervo, ubita 27 Stycznia 1879 Tęcza żółta.

Samica ta podobna jest z ubarwienia do samca dostawionego przez P. Jelskiego w roku 1868 z Kajenny, lecz różni się od niego głównie kolorem białym więcej rozpostartym na podgardlu, zajmując podbródek i spód twarzy; przestrzeń ta rozdzielona jest na dwoje przez przepaskę

ciemną, będącą niejako przedłużeniem kres czarnych zasuszonych; pióra kępek nosowych daleko bielsze. W okazie z Kajenny wyżej wymienionym podbródek jest ciemny jak u *B. virginianus*. Ta samica ma także nogi szczuplejsze i palce krótsze; środkowy bez pazura długi na 40 mill., gdy u ptaka kajeńskiego 47 mill.; nogi mocniej kosmate jak u tego ostatniego, strona wierzchnia palców suto pokryta piórami aż do końca, gdy u ptaka kajeńskiego pióra jej niezakrywają całkowicie, i zostawiają staw ostatni prawie nagi. Dziób jest mniej silny niż u ptaka z Kajenny z hakiem mniej przedłużonym. Pazury są także mniej silne.

W ogóle puhacz z Kajenny podobny jest do peruwiańskiego z ubarwienia ogólnego z wyjątkiem kołnierza; z siły zaś łap, długości palców i długości pazurów podobny jest do ptaka kanadyjskiego z którym go porównałem, lecz różni się palcami wiele kosmatszemi, i ogólnym kolorytem.

127. *Strix perlata* Licht.

Samica z Cutervo, z 21 Stycznia 1879. Tęcza prawie czarna.

Falconidae.

128. *Accipiter bicolor* (Vieil.).

Samica z Cutervo na 9700 stóp, ubita 6 Grudnia 1879. Tęczówka i naga skóra w koło oka żółte; nogi pomarańczowe.

129. *Accipiter erythrocnemis* ScL.

Młody samiec ubity w Cutervo w Marcu 1879. Tęcza żółta.

130. *Urubitinga uncinata* (Tem.).

Młoda samica z Cutervo, z 21 Stycznia 1879. Tęcza prawie czarna.

Columbidae.

131. *Leptoptila rufaxilla* (Rich et Bern.).

Dwie samice ubite w Cutervo, na 9800 stóp, w końcu Listopada 1878, i w Lutym 1879. Tęcza brunatno pomarańczowa na zewnątrz, i brunatno szara bardzo ciemna w koło źrenicy i prawie się z nią zlewająca.

Te dwie samice przedstawiają ubarwienie odmienne od ptaków gujańskich i samca z Monterico w Peru środkowem, dostawionego przez P. Jelskiego w r. 1870. Ogólna barwa płaszcza jest ciemno szara, cokolwiek oliwkowa, bez żadnego śladu odcienia rdzawego właściwego ptakom wyżej wymienionym; kolor piersi i boków brzucha różowy mniej silny i mniej czysty, bez żadnego śladu odcienia rudawego na środku piór, który najbardziej jest dominującym na ptaku z Monterico; nie mają wcale popielatego na wierzchu głowy, lecz kolor ten zastąpiony szarym lekko czerwonym; nie ma wcale barwy lilowej na karku, gdzie jest nieco zielonawego blasku u spodu; boki twarzy nie mają wcale owój charakterystycznej przestrzeni rudawej, zastąpionej kolorem podobnym jak na spodzie ciała. Sterówka skrajna o wiele węższa, zeszcuplona w końcu i w całej długości białobrzożona. Skrzydło jest o 12 mill. krótsze i tym sposobem ogon wydaje się być dłuższym.

Jaja zebrane w Kwietniu i w Maju przedstawiają dość znaczne różnice w wymiarach i w ogólnym kształcie: jedne są dość podługowate i szczupłe, gdy inne dużo krótsze i grubsze; jedne regularnie eliptyczne, gdy inne jajowate; białosc na jednych czysta, gdy na innych żółtawa. Wymiary: 33—23; 32,5—24; 31—24; 31—23; 29,5—24; 29—22,2 mill.

132. *Zenaida auriculata* (Gay.).

Samiec zabity w Cutervo 25 Stycznia 1879. Tęcza prawie czarna.

133. *Geotrygon frenata* (Tsch.).

Samiec z Cutervo, z 20 Lutego 1879. Tęcza brunatnawo żółta.

Columbula cruziana (Knip. et Prev.).

Jaja zebrane w Callacate w pierwszych dniach Czerwca.

Ardeidae.

135. *Tigrisoma Salmoni* Scl. et Salv.

Dwa młode ptaki ubite w Callacate w Maju 1879. Tęcza żółta.

Rallidae.

136. *Rallus caesius* Tsch. Faun Peru. p. 300.

R. rytyrhynchus Tacz. PZS. 1874. p. 559.

Dwa samce i dwie samice z Cutervo, ubite w Grudniu 1879. Wszystkie te okazy podobnie jak z okolic Limy i z Junin mają podbródek i wyższą część gardzieli, jak powiada Tschudi, ciemno szary, odmienny od barwy ogólnej całego spodu ciała; pokrywy podogonowe czarne szeroko obrzeżone kolorem płowo rudawym. Dziób według P. Jelskiego zielonawo oliwkowy, z wielką plamą boczną przy nasadzie ciemno czerwoną, zajmującą boczną stronę szczęki dolnej i brzeg wierzchniej; wierzch nasady dzioba jasno niebieski i koniec szczęki dolnej mniej lub więcej żółty. Tęcza u wszystkich tych okazów czerwona, u Tschudiego powiedziano szara. Nogi żółtawo czerwone.

Scolopacidae.

137. *Gallinago andina* Tacz.

Dwa samce z Cutervo, ubite 2 Grudnia 1878 i 14 Stycznia 1879.

Anatidae

138. *Querquedula oxyptera* (Meyen).

Para z Cutervo z 3 Grudnia i 14 Stycznia 1879. Tęcza ciemno brunatna.

Tinamidae.

✓ 139. *Nothoprocta curvirostris* Scl. et Salv. Nomencl. Av. Neotr. p. 163.

Pięć okazów obu płci ubitych w Cutervo, na 9000 stóp nad poziom morza, w Grudniu i Styczniu, i pisklę mające zaledwie kilka dni w Marcu.

Wierzch głowy pokryty piórami czarnymi, szeroko obwiedzionymi brudno rudawo, i upstrzony kilku podłużnymi białymi strychami. Pióra karku ciemno brunatne w środku, szeroko obwiedzione obwódką płową, z kresą podłużną białawą z każdego boku, szeroką obwódką końcową brudno płową, w środku czarniawo poplamioną, zostawiając pasek jasny nieplamisty w końcu i drugi równoległy do tegoż na stronie przeciwnej obwódki; dwa zaś oczka na środku pióra, małe na przodzie grzbietu, i coraz większe i coraz więcej skomplikowane zbliżając się ku tyłowi ciała. Podbródek blado płowy jednobarwny; boki twarzy płowe czarniawo plamiste; gardziel, piersi i boki brzucha rude, mniej więcej mocnego i żywego odcienia; górna część gardzieli posypana czarniawymi plamkami drobnymi i większymi płowemi; plamy płowe przedłużają się na piersi i słabiznach w pręgi poprzeczne mniej więcej wyraźne i regularne, obwiedzione z obu stron cienką brunatną obwódką, mniej więcej wyraźną; środek brzucha i łydki płowe jednobarwne; pokrywy nadogonowe szeroko białawe, czarno i szaro-rudawo pręgowane. Pokrywy skrzydłowe brudno-rudawe, w poprzek czarno pręgowane, i posypane grubymi kroplami płowemi, mniej więcej okrągławemi; chorągiewka skrajna lotek pierwszorzędnych poprzecznie pręgowana brunatno i płowo-białawo; chorągiewka zaś skrajna lotek drugorzędnych koloru żywo rdzawego z pręgami czarno-brunatnemi; trzeciorzędnych barwa jest podobniejsza do grzbietowej ze skomplikowanym rysunkiem; chorągiewka wewnętrzna wszystkich lotek

szaro-brunatna, jednobarwna na pierwszorzędnym i rudawo pręgowana w drugorzędnych; małe pokrywy podskrzydłowe rude, wielkie koloru wnętrzej chorągiewki lotek z kilku rudawymi kresami. Dziób czarniawo-brunatny, z żółtą nasadą szczęki dolnej; nogi brudno żółte z pazurami tegoż samego koloru; tęcza brunatno-szara, ciemniejsza wkoło źrenicy a jaśniejsza na zewnątrz.

Obie płcie nie przedstawiają żadnej różnicy, i zdaje się nawet, że obie podlegają jednakowym odmianom ubarwienia, zasadzającym się głównie na barwie rudziej mniej więcej mocniej na spodzie ciała, albo bledziej i w płową przechodzącej; na pręgach piersiowych mniej lub więcej wyraźnych i regularnych; na liczniejszych mniej więcej plamkach gardzielowych, i na kolorze więcej rudawym lub szarawym obrzeżeń grzbietowych.

Długość skrzydła	♂	165,	dzioba	35,	skoku	38,	środkowego palca z pazurem	37	mil.
	♀	175,		38,		42,		40	
	+								

Porównane przez P. Sclatera z typowym exemplarem. Ponieważ cytowany opis jest bardzo krótki, a ubarwienie wszystkich gatunków tego rodzaju bardzo jest skomplikowanym i niełatwe określenie, dałem więc szczegółowy opis wzięty z okazów P. Stolzmann.

Pisklę puchowe ma czoło, boki twarzy i cały spód ciała płowy; czoło czarniawo upstrzone, policzki z dwoma kresami czarnymi, z których jedna rozpoczyna się przy tylnym brzegu oka i przebiega wzdłuż boków szyi, druga tworzy wąs przy kącie ust; wierzch głowy brunatny upstrzony końcami puchów rudemi; grzbiet tak samo jak u starych brunatny białawo strychowany i nieregularnie rudo upstrzony; skrzydła jak u starych, lecz pokrywy szeroko rudawo obrzeżone, płowo plamiste; chorągiewka skrajna lotek drugorzędnych ruda lecz bledsza. Dziób czarniawy ze szczęką dolną o wiele bledszą niż u starych; nogi blado-żółte, tęcza ciemno brunatna.

Jaja zebrane w pierwszych dniach Lipca są podługowato eliptyczne, o powierzchni bardzo wygładzonej, koloru fioletowo szarego, podobnego do czekolady z mlekiem. Wymiary: 56—37,6; 55,5—37,3; 55—37,5; 55—38; 54—38 mill.
